

Hayat

*Hayata, daima hayat.. dün-
yaya daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt VI. 29, Teşrinievel, 1929 .Sayı:142

Yazılar vs yazarlara

29 Teşrinievel
Yüksek tahsil meselesi
Ressamlarımızı anlamak
Bir cenaze alayı
Ahlak terbiyesi
Eğmont
29 - 30 Teşrinievel 1339
Frine'nin heykeli
Quetta çarşısı
Yolcu duygu ve görüşü

H. M.
Mehmet Emin
M. Şekip
Enis Behiç
Kadri
Sami Sabit
Gazi Mustafa Kemal
Şükûfe Nihal
İffet Halim
Cevat

Fotoğraf neler yapıyor?
Keman san'atı ve biz
Meydanlar
Yeşilcami ve Yeşilturbe
Acara cumhuriyetinde
Ankara postası
Kör kuyu
Eski kılıç (hikâye)
Şeytanın merhameti (hikâye)
Munisler (Dostoyevkiden)

Nusret Kemal
M. Ragıp
Celal Esat
Nurettin
İ. Hikmet
Hikmet Şevki
Faruk Nafiz
Aka Gündüz
A. Gaffar
A. Ragıp

29 Teşrinievel

Bugün Türkiye Cumhuriyeti altıncı yaşına giriyor. Altı yaşındaki bir teşekkül henüz çocuk dımdır. Bu çocuğu dikkatle büyütmek, kuvvetli yetiştirmek için bu günkü nesil, elinden ne geldi ise, yapmaktan çekinmedi ve bu ihtimamla cumhuriyeti miz şimdi bütün tehlikelere, bütün arızalara karşı emniyet içindedir.

Cumhuriyet, bu devrin, bu neslin çocuğudur. Onu biz evlat gibi sevdik. Bu çocuk gelecek neslin kardaşı, ondan sonrakilerin de babası olacak ve nihayet, mermer bir heykel gibi, nesilden nesle, asırdan asra, başı yukarda, göğsü geniş ve genç,

intikal edecektir. Biz, yarınki nesillerin tapacağı putu, bu yeni timsalde görüyoruz. Dünyada hiç bir put bu kadar mukaddes olmamıştır!

Gaziye Cumhuriyetten evel tanıdık, fakat Gazi Cumhuriyeti hepimizden evel tanımıştır. Bize Cumhuriyeti tanıtan odur, ve eğer o tanıtmamış olsaydı biz bu büyük hakikatın rüyasını görmeden istiklali gaiplere karışmış bir millettik. Bunun için Cumhuriyet, Gazi, bizim lisanımızda birbirine karışan, birbirile kaynaşan iki kelimedir ki bunu bizden öğrenecek olan bütün nesiller bu iki

kardeş kelimeyi birbirinden ayıramayacaklardır.

Gazi, yalnız zamanını aşmış, istikbale hüküm eden bir deha değildir, O aynı zamanda, mensup olduğu cemiyeti devrinin ilerisine götürmüş, milletine ve milletlere geniş yollar açmış bir dehadır. Bütün Asya, beklediği fecri, onun parmağının ucundan görebilir.

Gazi 1789 ihtilalini 1335 te yaptı. 1339 da bizi 1871 inkılabına erdirdi ve bugün bütün medenî milletler gibi, bütün medenî milletlerle yana, 1929 da bulunuyoruz.

H. M.

Türk filimi: Ankara postası

[Ankara postası, Darübedayi san'atkârları tarafından çevrilmiş vatanî bir filmidir. Bu film, göze çarpan bir çok kusurları ile beraber, Türk filimleri içinde, bazı meziyetleri görünen ilk eserdir.]

Umumî harpten sonra Fransız artistlerinden Madam Rejan'ın en mühim rolünü oynadığı "Alsace Laauraine," isimli bir filimi seyretmiştim. Almanlarla Fransızların arasında uzun bir mücadeleye sebebiyet veren Alsace Lauraine meselesinde hangi milletin haklı olduğunu, bu davanın doğmasına müsebbip kimin bulunduğunu düşünmek bile istemedim derhal Fransızlara hak vermiştim. Tabii aynı mevzu etrafında Almanların yaptığı bir film de mevcuttur. Eğer onu seyretmiş olsaydım belki de onlara hak verirdim.

Şu bir kaç satıra inkılap ve memleket işlerinde sinema ve tiyatrunun oynadığı mühim rolü bir defa daha kaydetmek istedim. Şuna bütün dünya kani olmuştur ki, tiyatro, sinema telkin vasıtasının en kuvvetlisidir.

Aylardanberi kulağımızı dolduran bir isim var: Ankara postası.. Bu, İstanbulda yapılan bir Türk filmidir, fakat birinci film değildir. Çünkü bundan evvel Nur baba, Leblebici, Binnaz, Bican efendiye ait bazı filimler görmüştük. Netekim bunların içinden Nur baba da çok muvaffak olmuş sahneler mevcuttu. Ankara postasının bunlardan fazla herkesi meşgul etmesi, millî mücadeleye ait sahneleri yaşatmasıdır.

Ankara postasını tertip edenler millî mücadelenin baba, anne, çocuk, kız, kelin, damat, genç ve ihtiyar, herkesin ayrı kuvvette his ettiği heyecan ve gösterdiği feragat neticesi muvaffakiyet ve zafer verdiğini canlandırmak istemişlerdir. Buna da mu-

vaffak oldular. Yalnız hiç bir tesir altında kalmıyarak film hatalarını kaydedelim. Ben İstanbul matbuatının yazmış olduğu tenkitleri nazarı itibara almadan, doğrudan doğruya mevzuu itiraz edeceğim.

Ankara postası'nın mevzuu Reşat Nuri Beyin bir adapte eseri olan (Bir gece faciası) ndan alınmıştır. Millî mücadele için yazılacak bir eserin adapte olması en büyük bir hata değil midir? "Gece Faciası,"nın temil esnasında da münekkitler bu noktayı işaret etmemişler miydi?

Ertoğrul Muhsin Bey gibi memleketimizde senelerce sahne hayatında yoğrulan ve Avrupa'nın en mühim sinema kumpanyalarında çalışan bir artist ve rejisör bu mevzuu intihap etmenin hatalı olduğunu keşfetmeliydi.

Ertoğrul Muhsin Bey, millî mücadelede bulunmuşlardan bir kaçını dinlemiş olsaydı, Ankara postasına mevzu teşkil edecek bir çok Melek hanımların, Kudret ve Osmanın mevcut olduğunu öğrenir ve güzel bir film meydana getirirdi. Tarzı temsiline gelince, bu film bize yüksek ve şimdiye kadar hepimizin meçhulü bulunan bir türk kadın san'atkâkını tanıttırmış oldu.

Bence ne kuvvetli ve en muvaffakiyetli bir şekilde rolünü Nafia Hanım yapmıştır. Onun gösterdiği heyecan, teessür hakikatten hiç de uzak değildi. Melek Hanım rolü pek büyük bir muvaffakiyetle temsil edilmiştir. Muhsin, kendisinden beklenen Kudreti, Kudrette gösterdi. Neyire Neyir Hanım mütekebbir, küstah, va-

tansız sultan tipini tam manasiyle canlandırdı. Büyük Behzat sütbabada, küçük Behzat Osmanda çok iyi idiler.

İmamla, muhtar ve Dalyan Ahmet pek nefisti. İrticai, cehaleti, ahlaksızlığı nefsinde cem etmiş olan imam ancak Galip kadar kuvvetli canlandırılabilirdi.

Küçük kemal muhtarda, Emin Belig muallim Celâl'de büyük muvaffakiyet gösterdiler.

Filmin arasında çok güzel cümleler kullanılmıştı.

Mesela imam için düşmanların adamı, irticain timsali deniliyordu. Sonra Osman binbir felaketten kurtulup, ölüme teslim olacağı bir anda, vazifesini yapıyor. Mühim olan mektubu uzatarak:

— Zır biraz kirlendi.. Af edersiniz.., diyor... Bu cümle millî mücadelede en mühim işlerin ne büyük bir tevazu içinde görüldüğünü, Türk ruhunda şarlatanlığın katıyen mevki edinmemiş olduğunu ne güzel canlandırıyor...

Bütün bu güzellikler sezilebilecek kadar göze batan hatalara kurban gitmemelidi. Henüz ilk defa sahneye çıkan İsmet Sırrı Hanıma Ayşe gibi mühim bir rol verilmemeliydi. Dört kişinin eski çiflikte boğuştuğu o mühim sahnede, herkes heyecan göstere-meyen Ayşeye kızıyor, bir an için onun yerinde olup Osmana yardım etmek arzusunu duyuyordu.

Filmin sonu, hakikaten çok güzel tertip edilmiştir: millî mücadele zafere-rinden sonra, bir şükrân borcu olarak yükselen Dumlapınar abidesi, filmin

uyandırdığı heyecanı bir kat daha arttırmaya muvaffak oluyor...

Ankara Postası, bütün kusurlarına rağmen bir muvaffakiyettir. Millî mücadelenin heyecanını ruhlara yeniden zerk eden, gözlerimize o büyük günü hatıralarından hasıl olan yaşları süren bütün bu zaferleri kazandıran Büyük Rehber ve onu takip edenlere kalbimizdeki şükran hislerini bir kat daha kuvvetlendiren bu film yapanları takdir etmek lâzımdır. Onlar yardımsız ve muavenetsiz bu muvaffakiyeti başardılar. Gönül arzu eder ki onlara şimdiden sonra yapılacak yardımlar bize bu büyük ve yüksek mücadelenin diğer safhalarını canlandırmış olsun..

Bütün dünyayı mütehayyir bırakan inkılabımız, sanat alanında yapacağımız inkılap sayesinde ebediyen yaşatılmalı ve onun öldürülmesine mani olunmalıdır.

Hikmet Şevki

Ankara postası filiminin en heyecanlı sahnesi

sonuncu defa daha konuşuyorduk.

Esasen telgraf çekilmişti Bakû istasyonunda bekliyeceklerdi. Fakat, biz oraya gidince âlî tedrisat müdürlüğüne muracaat edecektik, filan ve filan zatleri görecektik... Bütün bunlar bir kere daha görüşülüyordu. Adam bilatları getirdi. Hanımları, çocukları evvelce bindirdik, bizde arkadaşlara veda ediyorduk. Tren son düdüğünü çaldı bizde merdivenlere ayaklarımızı attık. komik bir sahnenin ilk perdesi ile karşılaşıyorduk. İçeri giren hanımlarımız yarı şaşkın yarı kızgın bir halde kapı önüne koşmuşlar, hırçın ve ithamlı bir sesle bağırıyorlardı: Bu nasıl tren, ne yatacak ne oturacak yeri var, yol verin, bırakın, biz ineceğiz, katiyyen bu trenle bir adım öteye gitmeyiz!...

Bir adım beri gelmeğede inkân yoktu, tren hareket etmiş, bizde basamak ar üstünde asılı kalmıştık;

İsmail Hikmet

Kör kuyu

*"Bana dün bir bakıştan çakan şimşek yeterdi,
"Şimdi, dedin, göğsümü ateşliyor her bağır.."
Her kadın ilk âşıka kendini böyle verdi,
Her kadın böyle çıktı yolundan ağır ağır...*

*Korumak ister gibi uçurumdan canını
Dünkü masuma açtım başımın zindanını.
Kapadım kazma geçmez taşlarla dört yanını,
Gözlerimi körettim, kulaklarımı sağır.*

*Bugün en düşkünlere kardeş olsan da, dinle,
Yaşayan putsun gene içimde saffetinle:
Görmem artık, her gece başka kollarda inle,
Duymam, her gün eşini başka bir adla çağır!*

Faruk Nafiz